

**„Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej”
- koncepcja systemu**

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Informacje o projekcie.....	3
2. System monitorowania sektora ekonomii społecznej	4
2.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy systemu monitorowania	4
2.2. Źródła danych do systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej	7
2.3. Luki informacyjne	10
2.4. Sposób pozyskania brakujących danych.....	12
2.5. Sposób prezentacji wyników danych statystycznych dotyczących sektora ekonomii społecznej i solidarnej – koncepcja internetowego narzędzia bazodanowego	14
3. Podsumowanie.....	21

Wprowadzenie

Niniejszy dokument został opracowany w ramach projektu pn. „Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej” (ZSMSES), realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) w partnerstwie z Głównym Urzędem Statystycznym (GUS).

Opracowanie powstało w związku z zaplanowanym procesem konsultacji koncepcji systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej, który zostanie stworzony w projekcie.

W opracowaniu przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące systemu monitorowania, w tym zakres podmiotowy i przedmiotowy monitoringu, źródła danych, zdiagnozowane luki informacyjne wraz z planowanymi sposobami ich wypełnienia, a także koncepcję internetowego narzędzia bazodanowego do prezentacji wyników danych statystycznych dotyczących sektora ekonomii społecznej.

Niektóre elementy przedstawianego systemu monitorowania, w tym zakres podmiotowy i przedmiotowy, zakres źródeł danych oraz zakres zidentyfikowanych luk informacyjnych wraz ze sposobem ich wypełnienia podlegały już odrębnym konsultacjom, w ramach zrealizowanych już etapów projektu, w związku z tym przedstawienie ich w niniejszym dokumencie ma wyłączenie charakter informacyjny i poglądowy.

1. Informacje o projekcie

Projekt ZSMSES, realizowany przez MRPiPS w partnerstwie z GUS, jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania nr 2.9 *Rozwój ekonomii społecznej*, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER).

Głównym celem projektu jest stworzenie do 2020 r. trwałego i kompleksowego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej. System ten ma dostarczać kluczowych wskaźników związanych z kondycją sektora ekonomii społecznej i jego znaczeniem w gospodarce narodowej. Zgromadzone dane będą służyć do planowania i ewaluacji krajowych i regionalnych polityk publicznych prowadzonych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Budowany system w maksymalnie szerokim zakresie bazować będzie na źródłach danych administracyjnych i prowadzonych już badaniach statystyki publicznej, a dodatkowo uzupełnione zostaną ważne luki informacyjne i wypracowywane będą rekomendacje dla gestorów danych administracyjnych, w celu pozyskania w przyszłości obecnie niedostępnych danych.

Realizacja projektu podzielona została na cztery komponenty: (1) diagnostyczno-analityczny, (2) koncepcyjny, (3) wdrożeniowy i (4) upowszechniający. W ich ramach realizowane są poszczególne etapy działań projektowych.

Dotychczas w projekcie rozpoznano i zweryfikowano niewykorzystywane przez statystykę publiczną administracyjne źródła danych, zidentyfikowano luki informacyjne,

wypracowano metodologię gromadzenia, integracji i przetwarzania danych, które umożliwią zbudowanie kompleksowego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej, a także zrealizowano pilotażowe badania ukierunkowane na pozyskanie brakujących danych oraz opracowano koncepcję internetowego narzędzia bazodanowego do prezentacji danych statystycznych.

Projekt realizowany jest z wykorzystaniem różnych form konsultacji z interesariuszami, a kluczowe produkty opiniowane są przez grupę ds. monitorowania i ewaluacji działającą w ramach Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KKRES). Równoległe projekt zakłada opracowanie i publikację rachunku satelitarnego ekonomii społecznej, który umożliwi porównanie kondycji i roli polskiego sektora ekonomii społecznej z innymi europejskimi krajami.

Docelowo dane gromadzone i przetwarzane z zachowaniem tajemnicy statystycznej dostępne będą w formie wskaźników statystycznych, do których wszyscy zainteresowani będą mieli dostęp poprzez funkcjonalne narzędzie internetowe (koncepcja narzędzia została przedstawiona w części 2.5 niniejszego opracowania).

Kluczowymi odbiorcami systemu będą władze publiczne odpowiedzialne za politykę społeczną, w tym politykę rynku pracy i politykę spójności - na poziomie centralnym i na poziomie regionalnym - Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej (ROPS) oraz Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES).

Innym ważnym efektem projektu będzie przygotowanie propozycji docelowego cyklicznego badania statutowego ekonomii społecznej, które w postaci karty zostanie zgłoszone jako propozycja do Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej 2021, co będzie służyło zapewnieniu trwałości wypracowanych w ramach projektu rezultatów.

2. System monitorowania sektora ekonomii społecznej

2.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy systemu monitorowania

W wyniku przeprowadzonych dotychczas w ramach projektu prac i konsultacji z odbiorcami danych określono zakres podmiotowy (patrz schemat 1) i obszary tematyczne (patrz schemat 2), których dotyczyć będą gromadzone dane. Planowane jest, że docelowo wszystkie wskaźniki statystyczne opracowane w ramach ZSMSES dostępne będą dla odbiorców w podziale na województwa, a w wybranych zakresach na poziomie podregionów (NTS3). Będą też prowadzone prace nad weryfikacją możliwości dezagregacji opracowywanych danych statystycznych w zakresie szczególnie istotnych zmiennych na poziom powiatu.

Schemat 1. Zakres podmiotowy ZSMSES

EKONOMIA SPOŁECZNA	Podmioty ekonomii społecznej
	Jednostki reintegracyjne
	Przedsiębiorstwa społeczne
OTOCZENIE EKONOMII SPOŁECZNEJ	Jednostki samorządu terytorialnego
	Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej

Podmioty ekonomii społecznej (PES) tworzą najszerszą zbiorowość w ramach sektora ekonomii społecznej. Składają się na nią organizacje pozarządowe i podmioty zrównane z nimi w prawach prowadzące działalność pożytku publicznego oraz wybrane typy spółdzielni, a także jednostki reintegracyjne, które nie mają swojej osobowości prawnej i w części są prowadzone przez wcześniej wymienione podmioty, a w części przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). Do podmiotów ekonomii społecznej zaliczone zostały:

- organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego (NGO)
 - stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne
 - typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne
 - ochotnicze straże pożarne
 - stowarzyszenia sportowe
 - koła łowieckie
 - koła gospodyń wiejskich (zakres danych możliwych do pozyskania w odniesieniu do działalności kół gospodyń wiejskich zostanie określony w ramach kolejnych prac projektowych)¹
 - fundacje
 - społeczne podmioty wyznaniowe
 - samorząd gospodarczy
- wybrane typy spółdzielni
 - spółdzielnie socjalne
 - spółdzielnie pracy
 - spółdzielnie inwalidów i niewidomych
- spółki non-profit – postulat do Ministerstwa Sprawiedliwości o oznaczenie w KRS, że spółka deklaruje działanie na zasadzie non-profit
- jednostki reintegracyjne prowadzone przez samorząd terytorialny

¹ Koła gospodyń wiejskich są nową formą prawną wprowadzoną ustawą z dnia 9.11.2018 r., co było już po zakończeniu prac nad zakresem danych do ZSMSES. Niemniej w 2019 r. zostaną podjęte dodatkowe prace nad rozpoznaniem źródeł danych i wypracowywaniem metodologii badania tej zbiorowości.

Jednostki reintegracyjne ze względu na swoją specyfikę stanowić będą odrębny przekrój podmiotowy prezentacji danych w ramach systemu monitoringu.

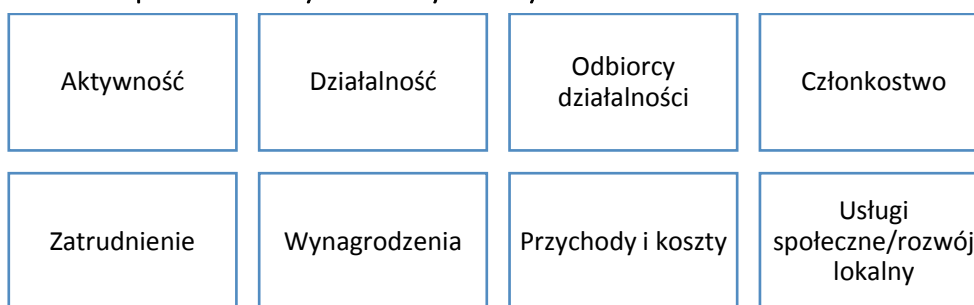
- CIS
- KIS
- ZAZ
- WTZ

Szczególną grupą wśród PES będą podmioty posiadające status **przedsiębiorstwa społecznego**. Status ten przyznawany będzie zainteresowanym podmiotom ekonomii społecznej w oparciu o spełnienie szczególnych warunków określonych w ustawie².

Z punktu widzenia monitorowania polityk publicznych związanych z rozwojem sektora ekonomii społecznej istotne znaczenie odgrywają również podmioty prowadzące działania na rzecz rozwoju tego sektora. W związku z tym system monitorowania od strony podmiotowej uwzględniać będzie nie tylko podmioty ekonomii społecznej, ale również ich **otoczenie**, szczególnie jednostki samorządu terytorialnego oraz Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES)³. Ponadto w otoczeniu umieszczone zostały spółdzielnie uczniowskie, które nie mają osobowości prawnej, ale odgrywają rolę edukacyjną, przygotowując dzieci i młodzież do wspólnotowego działania o charakterze ekonomicznym.

- Jednostki samorządu terytorialnego
 - urząd gminy
 - starostwo powiatowe/urząd miasta na prawach powiatu
 - samorząd województwa, w tym Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej
- spółdzielnie uczniowskie – postulat do Ministerstwa Edukacji Narodowej o rozszerzenie zakresu danych zbieranych w Systemie Informacji Oświatowej o funkcjonujące na terenie szkoły spółdzielnie uczniowskie i liczbę ich członków.

Schemat 2. Zakres przedmiotowy – obszary tematyczne

² W bieżącym projekcie ustawy (wg stanu na dzień 1 lutego 2019 r.) wśród projektowanych warunków wymaganych do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego wymienia się m.in. prowadzenie działalności gospodarczej lub odpłatnej statutowej, posiadanie demokratycznych mechanizmów zarządzania, zatrudnienie minimum trzech osób, w tym odpowiednią część pracowników z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

³ Są to akredytowane przez MRPiPS podmioty świadczące usługi wsparcia ekonomii społecznej w zakresie: animacji lokalnej, rozwoju ekonomii społecznej oraz wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych.

Wyżej wymienione obszary tematyczne składające się na zakres przedmiotowy systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej dotyczą najważniejszych sfer działalności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, które dostarczają kluczowych informacji o charakterze ich działalności, strukturze zatrudnienia, kondycji ekonomicznej i innych ważnych z punktu widzenia monitorowania zagadnieniach.

Zakres przedmiotowy systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej i solidarnej został określony w wyniku przeprowadzonych dotychczas w ramach projektu prac i konsultacji z odbiorcami danych. Ogłoszenie o konsultacjach zakresu danych zostało zamieszczone na stronach internetowych: Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej w MRPiPS, GUS, ekonomiaspoleczna.pl oraz ngo.pl. Uwagi i komentarze można było zgłaszać w dniach 19-29 października 2017 r. Ponadto w dniu 31 października 2017 r. przeprowadzono spotkanie konsultacyjne, podczas którego przedstawione i poddane dyskusji zostały zgromadzone drogą elektroniczną uwagi i propozycje do zakresu danych. Spotkanie było także okazją dla przybyłych osób do zgłoszenia dodatkowych uwag i sugestii dotyczących zaproponowanego zakresu danych do monitorowania sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji, w kolejnych etapach realizacji projektu opracowano wskaźniki do systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej dotyczące następujących obszarów⁴:

1. liczby zarejestrowanych i aktywnych PES, w tym liczby PS;
2. trwałości PS;
3. działalności PES, z uwzględnieniem form i branż działalności;
4. zatrudnienia, uczestnictwa, wynagrodzeń w PES;
5. kwestii finansowych, w tym wysokości i źródeł przychodów;
6. wsparcia udzielanego przez OWES.

2.2. Źródła danych do systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej

Określeniu zakresu podmiotowego i przedmiotowego systemu monitorowania towarzyszyła identyfikacja istniejących, ogólnopolskich źródeł danych administracyjnych, badań statystyki publicznej oraz badań prowadzonych regionalnie, które mogłyby dostarczyć oczekiwanych danych dotyczących sektora ESiS. Ze wszystkich dostępnych źródeł danych, na podstawie istniejących potrzeb informacyjnych wybrano następujące źródła danych do budowy systemu monitorowania sektora ESiS.

⁴ Szczegółowy zakres danych systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej przedstawiono w tabeli na str. 17-21.

Tabela 1. Źródła danych

Źródła administracyjne
Ministerstwo Sprawiedliwości
Rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej (KRS)
Rejestr przedsiębiorców (KRS)
Ministerstwo Finansów
Centralny Rejestr Podatników - Krajowa Ewidencja Podatników (KEP)
System Informacji Podatkowej - PIT-11 / PIT-40 – informacja o dochodach podatników podatku dochodowego nie prowadzących samodzielnie działalności gospodarczej
System Informacji Podatkowej - wykaz organizacji pożytku publicznego, które otrzymały 1 % należnego podatku
System Informacji Podatkowej - baza danych o podatnikach podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)
System Informacji Podatkowej - Baza danych o podatnikach podatku dochodowego od osób prawnych (CIT-8)
System Informacji Podatkowej - Baza danych o podatnikach podatku dochodowego od osób prawnych (CIT-D)
Sprawozdanie Rb-28s z wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej/jednostki samorządu terytorialnego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MPiPS-02 - Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy wraz z załącznikiem nr 1 pn. Efektywność programów na rzecz promocji zatrudnienia
Zbiorcze informacje półroczne dotyczące wydanych decyzji oraz stanu zatrudnienia w zakładach aktywności zawodowej (INF-ZPCh-ZAZ)
Informacja półroczna dotycząca spełniania przez pracodawców prowadzących ZPCh albo ZAZ warunków określonych w art. 28 i 33 (INF-W)
Informacja o zmianach dotyczących spełniania przez pracodawców prowadzących ZPCh albo ZAZ warunków określonych w art. 28 i 33 (INF-WZ)
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
KSI ZUS – Centralny Rejestr Płatników Składek
KSI ZUS – Centralny Rejestr Ubezpieczonych
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Lista warsztatów terapii zajęciowej

System Przetwarzania Danych z Samorządów Powiatowych (SPDSP); dane zagregowane (według województw i powiatów) dotyczące dofinansowania kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

System Przetwarzania Danych z Samorządów Powiatowych (SPDSP); dane zagregowane (według powiatów) dotyczące dofinansowania ze środków PFRON wniesienia wkładu własnego osoby niepełnosprawnej do spółdzielni socjalnej

System Obsługi Dofinansowań i Refundacji

Ministerstwo Rozwoju

Centralny System Teleinformatyczny SL2014

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Informacje o zbiórkach publicznych – Portal Zbiórek Publicznych

Urząd Zamówień Publicznych

Zbiór danych jednostkowych dotyczących stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych

Komisja Europejska

Zbiór danych jednostkowych dotyczących stosowania klauzul społecznych w europejskich zamówieniach publicznych

Wojewodowie

Krajowy System Monitoringu Pomocy Społecznej – dane ze sprawozdań centrów integracji społecznej

Informacje roczne z działalności klubów integracji społecznej

Rejestr lub lista jednostek organizacyjnych, którym nadano status centrum integracji społecznej, zakładu aktywności zawodowej; klubu integracji społecznej

Pozostałe

Sprawozdanie merytoryczne i finansowe z działalności OPP

Rejestr Jednostkowych Pożyczek – dane na temat pożyczek udzielanym podmiotom ekonomii społecznej

Źródła pozaadministracyjne - badania i bazy danych

Ewidencja spółdzielni Krajowej Rady Spółdzielczej

2.3. Luki informacyjne

Na podstawie określonego zakresu podmiotowego i przedmiotowego systemu monitorowania, a także dostępnych źródeł danych określono zakres luk informacyjnych, które następnie zostały przeanalizowane pod kątem możliwości ich wypełnienia. Zakres zdiagnozowanych luk informacyjnych dotyczył zarówno obszaru podmiotowego jak i przedmiotowego monitoringu.

2.3.1. Luki w zakresie podmiotowym

W zakresie luk informacyjnych w obszarze podmiotowym, z jednej strony określono PES, w przypadku których niezbędne było zaprojektowanie dodatkowych badań pilotażowych w ramach projektu ZSMSES, gdyż ich działalność nie została wcześniej uwzględniona w dostępnych źródłach administracyjnych i statystyce publicznej lub gromadzone uprzednio dane nie były wystarczające na potrzeby projektowanego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej. Z drugiej strony zidentyfikowano dwa rodzaje podmiotów, które obecnie nie są identyfikowane statystycznie - spółki non-profit oraz spółdzielnie uczniowskie. W ich przypadku istnieje potrzeba wprowadzenia zmian w funkcjonujących już systemach gromadzeniach danych administracyjnych, żeby można było określić ich liczbę lub stworzyć operat do badań.

W kontekście **podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej** luki podmiotowe zidentyfikowano w zakresie:

- wybranych typów spółdzielni:
 - spółdzielnie socjalne,
 - spółdzielnie pracy,
 - spółdzielnie inwalidów i niewidomych,
- spółek non-profit – zidentyfikowano potrzebę oznaczenia w Rejestrze przedsiębiorców (KRS), że spółka deklaruje działanie na zasadzie non-profit. Umożliwi to wyodrębnienie tych podmiotów i utworzenie operatu do badań.

W kontekście **przedsiębiorstw społecznych** największym zdiagnozowanym brakiem informacyjnym była lista podmiotów posiadających ten status. Wobec braku kompleksowych danych o podmiotach posiadających status PS przed rozpoczęciem badań konieczne było wypracowanie rozwiązań, które pozwoliłyby pozyskać informacje w tym zakresie. Tymczasowym rozwiązaniem może być pozyskanie informacji o podmiotach, które OWES-y uznały za przedsiębiorstwa społeczne w oparciu o *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (CT9)*.

Docelowo status przyznawany będzie w oparciu o ustawę o ekonomii społecznej i solidarnej, nad którą trwają prace w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W kontekście **podmiotów otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej** zidentyfikowane luki podmiotowe dotyczyły następującego zakresu:

- jednostki samorządu terytorialnego:
 - Urzędy gmin,
 - Starostwa powiatowe/urzędy miast na prawach powiatu,
 - Samorzady województwa, w tym Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej,
- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- Spółdzielnie uczniowskie – zidentyfikowano potrzebę rozszerzenia zakresu danych zbieranych w Systemie Informacji Oświatowej o funkcjonujące na terenie szkoły spółdzielnie uczniowskie i liczbę ich członków.

2.3.2. Luki w zakresie przedmiotowym

Podmioty ekonomii społecznej i solidarnej

W zakresie działalności organizacji pozarządowych luki informacyjne zidentyfikowano w obszarach dotyczących m.in. zarządzania, przychodów i kosztów działalności, zatrudnienia, korzystania z usług OWES czy uczestnictwa w działaniach z zakresu rewitalizacji.

W przypadku spółdzielni odnotowano luki informacyjne częściowo zbieżne z tymi występującymi w kontekście działania organizacji pozarządowych. Odnotowano brak danych dotyczących wybranych aspektów zatrudnienia w spółdzielniach, uczestnictwa spółdzielni w procesach rewitalizacji, przychodach i kosztach czy korzystania z usług OWES. Dodatkowo w przypadku spółdzielni istotne braki informacyjne zdiagnozowano m.in. w obszarze zarządzania, podejmowania współpracy wewnątrzsektorowej i międzysektorowej, a także uczestnictwa spółdzielni w projektach EFS.

Jednostki reintegracyjne

W kontekście działalności jednostek reintegracyjnych (CIS, KIS, WTZ, ZAZ) luki informacyjne zdiagnozowano w obszarach dotyczących aktywności, odbiorców działalności oraz działań podejmowanych przez jednostki reintegracyjne na rzecz odbiorców ich działalności, zatrudnienia w jednostkach reintegracyjnych oraz przychodów i kosztów działalności.

Podmioty otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej

Luki informacyjne zidentyfikowano również w przypadku działalności podmiotów otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej (JST, OWES). W kontekście działania OWES najważniejsze luki informacyjne zidentyfikowano w obszarach dotyczących budżetu OWES, działań realizowanych przez OWES, danych o wspartych podmiotach i charakterze udzielonego im wsparcia. Natomiast w odniesieniu do działania JST zidentyfikowane luki informacyjne

dotyczyły rodzajów podejmowanej działalności związanej z rozwojem ekonomii społecznej, form partycypacji lokalnej, stosowania klauzul społecznych oraz innych aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, a także udziału PES w realizacji zadań publicznych. Ponadto do zidentyfikowanych luk informacyjnych w zakresie przedmiotowym należą kwestie dotyczące istnienia i funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych. W dalszych etapach realizacji projektu będą prowadzone prace w zakresie ewentualnego rozpoznania źródeł danych i wypracowania metodologii badania tej zbiorowości.

Przedsiębiorstwa społeczne

Największy zakres zidentyfikowanych luk informacyjnych odnotowano w przypadku przedsiębiorstw społecznych, w kontekście działania których braki informacyjne dotyczyły niemal wszystkich obszarów aktywności, w tym m.in.: kwestii aktywności, zarządzania, zatrudnienia, rodzaju realizowanych działań reintegracyjnych, wynagrodzeń, kwestii finansowych, rodzaju świadczonych usług społecznych użyteczności publicznej, charakteru i częstotliwości podejmowanej współpracy, efektów wsparcia uzyskanego ze środków publicznych.

2.4. Sposób pozyskania brakujących danych

W celu wypełnienia zidentyfikowanych luk informacyjnych w projekcie opracowano narzędzia badawcze, których celem było pilotażowe zebranie części brakujących danych. Badania pilotażowe zostały zrealizowane w 2018 r. wśród organizacji pozarządowych i wybranych typów spółdzielni oraz jednostek samorządu terytorialnego. Badania dotyczyły roku 2017 i zostały przeprowadzone z wykorzystaniem następujących formularzy sprawozdawczych

- *SOF-5ES Załącznik do sprawozdania SOF-5 na potrzeby monitorowania rozwoju sektora ekonomii społecznej* – kierowany był do stowarzyszeń, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego;
- *ES-G Sprawozdanie o rozwoju ekonomii społecznej w gminie* – kierowane do urzędów gmin;
- *ES-P Sprawozdanie o rozwoju ekonomii społecznej w powiecie* – kierowane do starostw powiatowych;
- *ES-W Sprawozdanie o rozwoju ekonomii społecznej w województwie* – kierowane do urzędów marszałkowskich;
- *ES-S Sprawozdanie o działalności spółdzielni: pracy, socjalnych, inwalidów i niewidomych* – kierowane do 3 typów spółdzielni wymienionych w tytule formularza.

W 2018 r. opracowano również narzędzie do monitorowania działalności OWES, które przy zaangażowaniu Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej przekazano do wszystkich akredytowanych OWES, w celu zebrania informacji na temat prowadzonych przez nie działań. Za pośrednictwem narzędzia obejmującego kilka bloków tematycznych zgromadzono, zarówno

podstawowe informacje o strukturze poszczególnych OWES, jak również informacje dotyczące sytuacji finansowej, zakresu podejmowanych działań oraz liczby wspartych podmiotów wraz z informacjami o rodzajach udzielonego wsparcia.

W celu pozyskania danych o podmiotach, które OWES-y uznały za przedsiębiorstwa społeczne w oparciu o Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (CT9), w MRPiPS utworzono również listę przedsiębiorstw społecznych zawierającą informacje o liczbie oraz obszarach działalności PS.

Opracowanie wyników przedstawionych wyżej badań pozwala wypełnić część zdiagnozowanych luk informacyjnych, a dane z nich pochodzące posłużą do zasilenia narzędzia internetowego prezentującego kluczowe wskaźniki o kondycji sektora ekonomii społecznej.

W zakresie zidentyfikowanych luk informacyjnych pozostał jednak pewien zakres informacji, których nie wypełniają dane znajdujące się w dostępnych źródłach, oraz których wypełnienie nie jest możliwe w ramach wdrażanych w projekcie działań (badań pilotażowych, narzędziach kwestionariuszowych etc.).

Wśród najważniejszych luk informacyjnych, które nie zostaną wypełnione poprzez realizację dodatkowych badań lub opracowań w ramach projektu, a zatem będą wymagać dodatkowych działań w celu możliwości ich pozyskiwania znalazły się m.in.:

- dane w zakresie dotyczącym projektów, beneficjentów projektów oraz uczestników instytucjonalnych i indywidualnych projektów współfinansowanych ze środków UE, gromadzone w ramach Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014 m.in. w zakresie danych identyfikacyjnych wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację projektu, danych identyfikacyjnych podmiotu, który skierował uczestnika indywidualnego do uczestnictwa w projekcie, danych dotyczących rodzaju przyznanego wsparcia i danych o wskaźnikach projektów;
- dane w zakresie dofinansowania kosztów tworzenia i działania WTZ, uczestników WTZ oraz dane dotyczące osób podejmujących zatrudnienie po zakończeniu uczestnictwa w WTZ;
- dane w zakresie zatrudnienia osób, które zakończyły uczestnictwo w ZAZ;
- dane w zakresie działalności CIS, w szczególności dane o płci uczestników zajęć oraz kadry CIS, kategoriach wydatków, a także w zakresie Wprowadzenie zmiennej identyfikującej, która zawiera unikalny numer jednostki (np. NIP, REGON), umożliwiający łączenie z rejestrem jednostek, którym nadano status CIS.

Zidentyfikowano również potrzeby wymagające zmian o charakterze normatywnym, w tym:

- modyfikację rejestru przedsiębiorców KRS, w zakresie pozwalającym na gromadzenie w ww. rejestrze informacji o tym, że spółka deklaruje działanie na zasadzie non-profit, a także wprowadzenie zmian ukierunkowanych na oznaczenie w KRS podmiotów posiadających status przedsiębiorstwa społecznego;

- modyfikację Systemu Informacji Oświatowej umożliwiającą gromadzenie informacji o funkcjonujących na terenach szkół spółdzielniach uczniowskich i liczbie ich członków.

Ponadto opracowane rekomendacje dotyczyły również kwestii technicznych m.in.

- udoskonalenia gromadzenia danych w ramach Systemu Obsługi Dofinansowań i refundacji PFRON;
- modyfikacji i aktualizacji formularza informacji o wydanych decyzjach oraz stanie zatrudnienia w ZPCh i ZAZ (INF-ZPCH-ZAZ), w szczególności w zakresie wprowadzenia dodatkowej automatycznej kontroli spójności logiczno-rachunkowej oraz wprowadzenia dodatkowych objaśnień co do sposobu wypełniania arkusza;
- modyfikacji i udoskonalenia rocznego formularza sprawozdawczego z działalności CIS w zakresie wprowadzenia automatycznych kontroli spójności logiczno-rachunkowej;
- modyfikacji formularza rocznej informacji o działalności KIS, w szczególności w zakresie wprowadzenia objaśnień do wzoru formularza dotyczących sposobu wypełniania arkusza, ujednoczenia jednostek miar wartości zmiennych np. w części dotyczącej źródeł finansowania działalności, dodania pola informującego o udziale kobiet w ramach kadry KIS, a także w zakresie wprowadzenia dodatkowej automatycznej kontroli spójności logiczno-rachunkowej;
- modyfikacji systemu Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL2014 ukierunkowanej na ulepszenie procesu eksportowania danych.

W odniesieniu do ww. luk, których nie wypełniają dane dostępne w zidentyfikowanych źródłach oraz których wypełnienie nie jest możliwe w ramach wdrażanych w projekcie działań, przygotowano i przekazano odpowiednie rekomendacje dla gestorów danych administracyjnych, których wdrożenie w nadchodzących latach pozwoli zwiększyć zakres dostępnych informacji o sektorze ekonomii społecznej i solidarnej. Ponadto w zakresie dotyczącym funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych w kolejnych etapach realizacji projektu będą prowadzone prace w zakresie ewentualnego rozpoznania źródeł danych i wypracowania metodologii badania tej zbiorowości.

2.5. Sposób prezentacji wyników danych statystycznych dotyczących sektora ekonomii społecznej i solidarnej – koncepcja internetowego narzędzia bazodanowego

Pełen zakres danych dotyczących sektora ekonomii społecznej i solidarnej pochodzący zarówno z istniejących źródeł danych, jak również pozyskany w ramach działań projektowych (uzupełniających badań, narzędzi kwestionariuszowych etc.) finalnie będzie prezentowany w formie ogólnodostępnej strony internetowej poprzez specjalnie do tego celu utworzone narzędzie bazodanowe.

Narzędzie zostanie skonstruowane w sposób docelowo umożliwiający dezagregowanie danych na poziom powiatowy. Jednocześnie z uwagi na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej, a także zachowanie odpowiedniej jakości danych określone informacje (zwłaszcza

w przypadku niewielkiej liczby podmiotów) będą dostępne na poziomie podregionalnym lub wojewódzkim.

Wybrane funkcje narzędzia internetowego

Przygotowywane narzędzie powinno dostarczać w łatwy i szybki sposób wybrane informacje dotyczące sektora ekonomii społecznej i solidarnej w określonym obszarze. W tym celu analizowane będą między innymi rozwiązania i funkcjonalności dostępne w bazie spółdzielni socjalnych przygotowanej w ramach projektu *System wzmacniania potencjału i kompetencji sektora spółdzielczości socjalnej oraz stworzenie sieci współpracy z instytucjami rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej*.

Narzędzie będzie umożliwiało skorzystanie z informacji dzięki:

1. interaktywnej mapie Polski z podziałem na województwa (KTS 2), regiony (NUTS 2/KTS 3), podregiony (NUTS 3/KTS 4) oraz powiaty (LAU 1/KTS 5). Z uwagi na fakt, że podział na podregiony w niektórych województwach nie pokrywa się z podziałem na subregiony na których swoje zadania realizują OWES, możliwe będzie również dokonanie „ręcznego” podziału na subregiony poprzez zaznaczenie kilku powiatów.
2. generowaniu tabel i wykresów (on-line) dotyczących wybranych obszarów lub zagadnień
3. możliwości eksportowania danych tabelarycznych do arkusza kalkulacyjnego.

Zakres danych i korzystanie z narzędzia

Użytkownik będzie mógł dotrzeć do interesujących go danych dzięki przejściu przez poszczególne kroki zawężające ich zakres.

Narzędzie umożliwiać będzie dostęp do danych w ramach 3 modułów:

1. Moduł 1. Dane przekrojowe.
2. Moduł 2. Porównanie JST.
3. Moduł 3. Wskaźniki programowe.

Moduł 1. Dane przekrojowe.

W ramach tego modułu użytkownik będzie miał szybki dostęp do tabel wynikowych zawierających dane na poziomie wojewódzkim. Ponadto, będzie mógł też dokonać zawężenia lub zmiany zakresu prezentowanych informacji, dzięki skorzystaniu z filtrów zaawansowanych. Przy zastosowaniu filtrów, w zależności od dostępności danych, wybrane informacje prezentowane będą na poziomie powiatowym, podregionalnym lub wojewódzkim/regionalnym.

W przypadku szybkiego dostępu konieczne będzie wybranie obszaru tematycznego, o którym mowa w kolumnie A Tabeli nr 1, a następnie zakresu danych o którym mowa w kolumnie C. Dane prezentowane będą w tabelach zawierających informacje o wszystkich województwach i dotyczyć będą ostatniego dostępnego roku.

Uzyskanie wybranych informacji szczegółowych (przy zastosowaniu zaawansowanych filtrów) przebiegać będzie w 5 krokach:

- **Krok 1. Obszar użytkownika.** Użytkownik będzie mógł zdecydować, czy jest zainteresowany stworzeniem własnego obszaru, czy chce zapoznać się z danymi według standardowej struktury terytorialnej o której mowa w kroku 5. W przypadku wyboru opcji *obszar użytkownika*, użytkownik będzie mógł połączyć w jeden obszar do 12 powiatów wchodzących w skład województwa. Przy tej opcji nie będzie możliwe porównywanie między obszarami użytkownika. W tej opcji prezentowane będą dane dostępne tylko na poziomie powiatowym. Dalsze zawężanie zakresu danych (w przypadku wybrania opcji *obszar użytkownika*) przebiegać będzie analogicznie do opisu w krokach 2-4.
- **Krok 2. Zakres danych.** Użytkownik będzie mógł określić, które dane mają zostać zaprezentowane.
- **Krok 3. Zakres podmiotowy.** Użytkownik określi jakimi typami podmiotów (ze względu na formę prawną) jest zainteresowany.
- **Krok 4. Wymiar czasowy.** Użytkownik określi lata (maksymalnie 2 roczniki), z których pochodzić mają interesujące go informacje.
- **Krok 5. Wymiar terytorialny.** Użytkownik będzie wybierał, jakim obszarem terytorialnym jest zainteresowany:
 1. Polska.
 2. Województwo/region.
 3. Podregion.
 4. Powiat.

Moduł 2. Porównywanie terytorialne.

Użytkownik będzie mógł porównać nie więcej niż 16 jednostek terytorialnych (z tego samego szczebla). Opcja porównywania jednostek terytorialnych dostępna będzie dla województw/regionów, podregionów oraz powiatów.

- **Krok 1. Wymiar terytorialny.** Użytkownik określi czy jest zainteresowany porównywaniem powiatów, podregionów, czy województw, a następnie wybierze nie więcej niż 16 jednostek terytorialnych.
- **Krok 2. Zakres danych.** Użytkownik będzie mógł określić, które dane mają zostać zaprezentowane. Wybrane dane prezentowane będą w podziale na poszczególne jednostki terytorialne.
- **Krok 3. Zakres podmiotowy.** Użytkownik określi jakimi typami podmiotów (ze względu na formę prawną) jest zainteresowany.
- **Krok 4. Wymiar czasowy.** Użytkownik określi rok, z którego pochodzić mają interesujące go informacje.

Tabela 2. Zakres danych - moduł 1 i moduł 2.

Temat	L.p.	Zakres danych	Przekrój	Najniższy poziom terytorialnej agregacji danych
A	B	C	D	E
Liczba podmiotów	1	Liczba aktywnych ⁵ PES	ogółem	powiat
			według rodzaju podmiotu ⁶ , w tym PS	województwo
	2	Liczba aktywnych PES na 10 tys. mieszkańców	ogółem	powiat
			według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
	3	Liczba zarejestrowanych podmiotów	Fundacje, stowarzyszenia, spółki non profit ⁷ , spółdzielnie socjalne	powiat
	4	Liczba aktywnych: 1. CIS 2. KIS 3. WTZ 4. ZAZ	ogółem	powiat
			w podziale na podmioty prowadzone przez JST i PES	podregion
	5	Liczba aktywnych: 1. CIS 2. KIS 3. WTZ 4. ZAZ na 10 tys. mieszkańców.	ogółem	powiat
w podziale na podmioty prowadzone przez JST i PES			podregion	
6	Liczba przedsiębiorstw społecznych (PS)	ogółem	powiat	
7	Liczba przedsiębiorstw społecznych (PS) na 10 tys. mieszkańców	ogółem	powiat	
Działalność	8	Liczba podmiotów prowadzących: 1. wyłącznie nieodpłatną działalność statutową, 2. statutową działalność odpłatną lub działalność gospodarczą w tym: statutową działalność	ogółem, w tym PS	podregion
			według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo

⁵ Wszystkie wskaźniki liczone w oparciu o liczbę podmiotów odnoszą się do podmiotów aktywnych.

⁶ typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy, spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych, spółki non-profit – postulat do Ministerstwa Sprawiedliwości o oznaczenie w KRS, że spółka deklaruje działanie na zasadzie non-profit.

⁷ O ile posiadają status OPP lub status PS bądź na podstawie danych udostępnianych w KRS można potwierdzić ten status.

	odpłatną bez działalności gospodarczej		
9	Liczba PES prowadzących działalność gospodarczą lub odpłatną na 1 tys. zarejestrowanych przedsiębiorstw	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
10	Liczba zarejestrowanych PES na 1 tys. zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	według rodzaju podmiotu, w tym PS	powiat
11	Formy działalności: 1. Świadczenie usług a) Bezpłatnych b) Płatnych 2. Wsparcie materialne 3. Wytwarzanie towarów	ogółem, w tym PS	województwo
		według rodzaju podmiotu	
12	Główna branża	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu	województwo
13	Liczba osób zatrudnionych w PES na podstawie stosunku pracy (w tym: kobiety i osoby niepełnosprawne)	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
14	Liczba osób zatrudnionych w PES na pełen etat (w tym: kobiety i osoby niepełnosprawne)	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
15	Liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, dla których PES są głównym miejscem pracy (w tym: kobiety i osoby niepełnosprawne)	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
16	Liczba osób zatrudnionych w PES na podstawie stosunku pracy w stosunku do wszystkich zatrudnionych	ogółem	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
16	Liczba podmiotów korzystających z pracy płatnej	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
17	Liczba podmiotów korzystających z pracy etatowej	ogółem, w tym PS	podregion
		według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
18		ogółem	podregion

		Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników etatowych	według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
	19	Liczba uczestników jednostek reintegracyjnych (w tym: osoby niepełnosprawne) 1. CIS 2. KIS 3. WTZ	ogółem	województwo
	20	Liczba osób zatrudnionych w ZAZ na podstawie stosunku pracy (w tym: osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności).	ogółem	województwo
	21	Liczba osób zatrudnionych w ZAZ w przeliczeniu na pełne etaty (w tym: osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności)	ogółem	województwo
Koszty, przychody, nadwyżka	22	Średnia wysokość przychodów ogółem	ogółem, w tym PS	podregion
			według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
	23	Średnie koszty działalności ogółem	ogółem, w tym PS	podregion
			według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
	24	Liczba podmiotów wykazujących nadwyżkę finansową	ogółem, w tym PS	podregion
			według rodzaju podmiotu,	województwo
	25	Średnia wysokość nadwyżki finansowej	ogółem, w tym PS	podregion
			według rodzaju podmiotu, w tym PS	województwo
	26	Liczba podmiotów uzyskujących przychody ze środków publicznych (w tym ze źródeł UE) w tym: a) Na podstawie PZP b) W trybach konkursowych	ogółem, w tym PS	województwo
			według rodzaju podmiotu	
	27	Udział przychodów uzyskiwanych ze środków publicznych (w tym ze źródeł UE) w tym: a) Na podstawie PZP b) W trybach konkursowych	ogółem, w tym PS	województwo
			według rodzaju podmiotu	

	28	Wysokość środków przekazanych przez JST na realizację zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz na podstawie innych ustaw (z wyłączeniem PZP)	ogółem	powiat
	29	Udział środków przeznaczonych na zlecenie realizacji zadań publicznych w ogólnej kwocie środków przeznaczonych na realizację usług społecznych użyteczności publicznej	ogółem	powiat
	30	Udział środków przeznaczonych na zlecenie realizacji zadań publicznych w budżecie JST	ogółem	powiat
	31	Udział ogólnej kwoty środków przeznaczonych na realizację usług społecznych użyteczności publicznej w budżecie JST.	ogółem	powiat
Trwałość	32	Liczba podmiotów, które na koniec roku posiadały status PS: a) Nie dłużej niż 2 lata b) Dłużej niż 2 lata i nie dłużej niż 3 lata c) Dłużej niż 3 lata i nie dłużej niż 4 lata d) Dłużej niż 4 lata i nie dłużej niż 5 lat e) Dłużej niż 5 lat	ogółem	powiat
			według rodzaju podmiotu	województwo
Wsparcie OWES	33	Liczba OWES	ogółem	województwo
	34	Przychody OWES	ogółem	województwo
	35	Liczba utworzonych PES, w tym PS	ogółem	województwo
	36	Liczba istniejących PES, które uzyskały wsparcie od OWES	ogółem	województwo
	37	Liczba miejsc pracy utworzonych dzięki wsparciu OWES	ogółem	województwo

Moduł 3. Wskaźniki programowe.

W tym module znajdują się informacje na temat realizacji wskaźników określonych w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz w Regionalnych Programach Rozwoju Ekonomii Społecznej. Uzyskanie wybranych informacji przebiegać będzie w 2 krokach:

- **Krok 1.** Użytkownik wybiera spośród dwóch dostępnych opcji:
 1. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2023. Ekonomia Solidarności Społecznej.
 2. Regionalne Programy Rozwoju Ekonomii Społecznej. W tym przypadku użytkownik dokonuje wyboru regionalnego programu, którym jest zainteresowany.
- **Krok 2.** Użytkownik wybiera spośród dwóch dostępnych opcji:
 1. Realizacja wskaźników programowych. W tym przypadku użytkownik uzyska informację (w formie tabeli) o wartościach wszystkich wskaźników danego programu wraz z wartościami docelowymi.
 2. Wskaźniki programowe w JST. W tym przypadku może wybrać województwo (tylko w przypadku wybrania w kroku 1 opcji nr 1), podregion lub powiat, dla którego prezentowane są wartości wskaźników. W tym przypadku nie są prezentowane wartości docelowe. W tej opcji dostępne będą jedynie wskaźniki, które można wyliczyć na podstawie danych określonych w narzędziu.

Naliczenie i przekazanie informacji o wartościach wskaźników RPRES będzie zadaniem instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie i realizację tych programów.

3. Podsumowanie

Wyżej przedstawione informacje obrazują najważniejsze elementy konstrukcyjne powstającego w projekcie ZSMSES systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej i solidarnej. Zgodnie z założeniami, zgromadzone w projekcie dane będą wykorzystywane do planowania i ewaluacji krajowych oraz regionalnych polityk publicznych prowadzonych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, a także służyć będą wszystkim zainteresowanym osobom i podmiotom instytucjonalnym poprzez ogólnodostępne narzędzie internetowe.

Narzędzie internetowe służące do prezentacji wyników danych statystycznych dotyczących sektora ekonomii społecznej i solidarnej jest finalnym i zarazem jednym z najważniejszych elementów budowanego systemu monitorowania. Nadane mu funkcjonalności znajdują odzwierciedlenie w użyteczności i trwałości wypracowanych w projekcie rozwiązań, dlatego szczególnie istotne jest poddanie wypracowanych założeń systemu monitorowania konsultacjom społecznym, z myślą o których przygotowano niniejsze opracowanie.

